

KRAJSKÝ PAMIATKOVÝ ÚRAD BANSKÁ BYSTRICA

Číslo konania: KPUBB-2022/15605-3/66223/GRE

Banská Bystrica, 08.08.2022

Vybavuje, kontakt Mgr. Gregová/045 245 11 24

ROZHODNUTIE

Krajský pamiatkový úrad Banská Bystrica, vecne a miestne príslušný správny orgán na úseku ochrany pamiatkového fondu, podľa § 11 ods. 1 a § 9 ods. 5 zákona č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu v znení neskorších predpisov (ďalej len „pamiatkový zákon“), v spojitosti s § 46 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov (ďalej len „správny poriadok“) vydáva toto

rozhodnutie

Krajský pamiatkový úrad Banská Bystrica (ďalej len „KPÚ Banská Bystrica“ alebo „správny orgán“) podľa § 33 ods. 2 a 4 pamiatkového zákona

rozhodol

o zámere vlastníka, Mesta Banská Štiavnica, Radničné námestie 1, 969 24 Banská Štiavnica vykonať reštaurovanie exteriéru – fasád národnej kultúrnej pamiatky (ďalej len „NKP“) „kaplnka rímskokatolícka, sv. Alžbety“, evidovanej v Ústrednom zozname pamiatkového fondu (ďalej len „ÚZPF“) pod č. 2488/1, Dolná 29, súp. č. 902, parc. C-KN č. 4109/3, k. ú. Banská Štiavnica; situovanej v ochrannom pásme Pamiatkovej rezervácie Banská Štiavnica a v lokalite „Banská Štiavnica a technické pamiatky v jej okolí“, zapísanej do Zoznamu svetového kultúrneho dedičstva UNESCO; ktorý je z hľadiska záujmov chránených pamiatkovým zákonom,

prípustný

a určuje nasledovné podmienky:

- 1) Vykonať reštaurátorský výskum fasád NKP zameraný na rozsah, stav zachovania, špecifikáciu poškodení, omietkových a náterových vrstiev a stratigrafiu náterových vrstiev.
- 2) Po ukončení reštaurátorského výskumu fyzická osoba (zodpovedný reštaurátor), ktorá bude vykonávať reštaurovanie zvolá kontrolný deň za účelom vyhodnotenia výsledkov výskumu.
- 3) Na základe výsledkov reštaurátorského výskumu navrhnúť spôsob obnovy – reštaurovanie alebo umelecko-remeselná obnova; technológiu vychádzajúcej zo základného metodologického postupu reštaurovania – zásady zachovania originálu a reverzibilnosti sekundárnych zásahov (aplikovaných materiálov a technológií).
- 4) Spracovať reštaurátorskú dokumentáciu v 1. stupni – správu z reštaurátorského výskumu a návrh na reštaurovanie a predložiť na posúdenie KPÚ Banská Bystrica.
- 5) V súlade s § 32 ods. 5 písm. a) spracovať reštaurátorskú dokumentáciu, ktorá je súčasťou reštaurovania – návrh na reštaurovanie, obsahujúci správu z reštaurátorského výskumu (1. stupeň), a predložiť na posúdenie KPÚ Banská Bystrica.
- 6) Reštaurátorskú dokumentáciu spracovať v súlade s § 5 vyhlášky Ministerstva kultúry Slovenskej republiky č. 253/2010 Z. z., ktorou sa vykonáva pamiatkový zákon v znení neskorších predpisov.
- 7) KPÚ Banská Bystrica v súlade s § 33 ods. 6 vydá osobitné rozhodnutie o 1. stupni reštaurátorskej dokumentácie.

- 8) Na základe výsledkov reštaurátorského výskumu fasád NKP určí správny orgán v rozhodnutí o reštaurátorskej dokumentácii 1. stupňa – správe z reštaurátorského výskumu a návrhu na reštaurovanie o spôsobe vykonania prác – reštaurovanie alebo umelecko-remeselná obnova.
- 9) Podľa ustanovenia § 33 ods.7 pamiatkového zákona reštaurovanie – reštaurátorský výskum môže vykonať:
 - a) člen Komory reštaurátorov
 - b) vysoká škola v rámci študijného programu reštaurátorská tvorba uskutočňovaného v študijnom odbore reštaurátorstvo.
- 10) Reštaurátorský výskum fasád NKP môže vykonať fyzická osoba s odbornou spôsobilosťou na reštaurovanie nástennej maľby, historickej omietky a muriva v interiéroch a exteriéroch historickej architektúry – M1 podľa § 5 ods. 2 písm. a) až d) zákona podľa zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 200/1994 Z. z. o Komore reštaurátorov a o výkone reštaurátorskej činnosti jej členov.
- 11) Vlastník oznámi 5 dní vopred písomne KPÚ Banská Bystrica:
 - a) začiatok a predpokladaný koniec reštaurátorského výskumu;
 - b) meno fyzickej osoby (zodpovedného reštaurátora), ktorá bude vykonávať reštaurovanie fasád NKP.
- 12) Každú zmenu zámeru posudzovaného v tomto rozhodnutí je vlastník povinný prerokovať s KPÚ Banská Bystrica.

Odôvodnenie:

KPÚ Banská Bystrica prijal dňa 29.06.2022 od Mesta Banská Štiavnica, Radničné námestie 1, 969 24 Banská Štiavnica, v zastúpení primátorkou mesta Mgr. Nadeždou Babiakovou (ďalej len „vlastník“) žiadosť o vydanie rozhodnutia o zámere na reštaurovanie exteriéru – fasád NKP „kaplnka rímskokatolícka, sv. Alžbety“, ÚZPF č. 2488/1, Dolná 29, súp. č. 902, parc. C-KN č. 4109/3, k. ú. Banská Štiavnica; situovanej v ochrannom pásme Pamiatkovej rezervácie Banská Štiavnica a v lokalite „Banská Štiavnica a technické pamiatky v jej okolí“, zapísanej do Zoznamu svetového kultúrneho dedičstva UNESCO.

Vlastník v žiadosti uvádza – cit.: „NKP je tesne pred realizáciou sanácie vlhkosti obvodových múrov, ktorá sa musí vykonať v roku 2022. Projekt je podporený dotáciou zo štátneho rozpočtu prostredníctvom rozpočtu Ministerstva kultúry Slovenskej republiky na rok 2022, č. MK-9357/2021-180. Reštaurátorský výskum a návrh na reštaurovanie je už spracovaný od roku 2012 pre interiér. Autorom je MgA. Ján Patsch reštaurátor. Reštaurátorský zásah je potrebný pre prípadné odhalenie a zachovanie nálezov z vonkajšej strany obvodových múrov.“

Správnemu orgánu je z úradnej činnosti známe, že NKP „kaplnka rímskokatolícka, sv. Alžbety“, ÚZPF č. 2488/1, Dolná 29, súp. č. 902, parc. C-KN č. 4109/3, k. ú. Banská Štiavnica je výlučným vlastníctvom Mesta Banská Štiavnica, Radničné námestie 1, 969 24 Banská Štiavnica.

NKP je situovaná v južnej časti mesta; je solitérom medzi novodobou panelovou výstavbou zo 70. rokov 20. storočia na severovýchodnej strane ul. Dolná.

Na základe výsledkov reštaurátorského výskumu interiéru (MgA. Ján Patsch, 2012), obhliadkou a na základe súčasných poznatkov sa vo vývoji objektu rozlišujú predpokladané stavebné etapy:

- 1. etapa – 13. – 14. stor. – gotická: predpoklad jednoloďového rímskokatolíckeho kostola sv. Alžbety Uhorskej – Durínskej s hospicom a cintorínom;
- 2. etapa – 15. – 16. stor. – neskorostredoveká - ranorenesančná: prestavba na fortifikačný objekt – mestskú bránu, tzv. Antolskú;
- 3. etapa – koniec 19. stor.: asanácia časti stavby v mieste, kde prechádzala komunikácia a v rokoch 1893 – 1895 neogotická prestavba pôvodnej svätyne na kaplnku;
- 4. etapa – 2. pol. 20. stor.: stavebná údržba objektu.

NKP je pozdĺžnou osou je orientovaná v smere severovýchod – juhozápad. Juhozápadná fasáda je čelná uličná so vstupom; svätyňa je orientovaná na severovýchod. Existujúca stavba je pôvodnou svätyňou gotického kostola, ktorý bol v neskoršom období, v 15. – 16. storočí, prestavaný na mestskú bránu. Po strate funkcie fortifikačného objektu bola odstránená loď kostola a zachovaná pôvodná svätyňa bola

v rokoch 1893 – 1895 obnovená v neogotickom slohu (podľa reštaurátorskej dokumentácie: „MgA. Ján Patsch: Reštaurátorský výskum a návrh na reštaurovanie interiéru kaplnky Sv. Alžbety Uhorskej v Banskej Štiavnici, august – september 2012“, spisový archív KPÚ Banská Bystrica, pracovisko Banská Štiavnica).

Stavba je murovaná, zastrešená sedlovou strechou – na juhozápadnej strane ukončená murovaným štítom a na severovýchodnej strane kopíruje oblúk obvodových stien. Vedľa štítu je veža; strešná krytina je z plechová, tabuľová, spájaná stojatými drážkami (falcami); obvodové steny veže sú oplechované a je ukončená ihlanovou strechou.

NKP má novodobý obklad sokla z 2. polovice 20. storočia z kamenných platní (spišský travertín ?) po celom obvode stavby s výškou cca $\pm 0,5$ m; je omietnutá novodobými tvrdými omietkami na báze cementu a povrch je natretý farbou – plastické architektonické tvaroslovie a ustúpené ostenia otvorov svetlou žltou farbou a ostatná plocha stredne sýtou žltou farbou.

KPÚ Banská Bystrica vydal záväzné stanovisko č. KPUBB-2021/723-7/946/GRE, RUS zo dňa 01.02.2021 o projektovej dokumentácii: „PROJEKT STAVBY – Názov stavby: KAPLNKA SV. ALŽBETY V BANSKEJ ŠTIAVNICI – Projekt sanácie – Miesto stavby: Banská Štiavnica, parc. Č. 4109/3, 4109/2, 4104/3, 5735/1 – Stavebník: Mesto Banská Štiavnica, Radničné námestie 1, 969 24 Banská Štiavnica – Zodpovedný projektant: Ing. arch. Vladimír Šipkovský, autorizovaný architekt, reg. Č. *0864AA* – Banská Bystrica November 2020 – Paré č. 6“ spracovanej pre realizáciu obnovy – sanácie obvodového muriva (voči vzliňaniu vlhkosti) NKP a okrem iného, určil:

- podmienka č. 2: „Pred odstránením exteriérových omietok vykonať reštaurátorský výskum; o zámere na reštaurovanie exteriéru vydá správny orgán samostatné rozhodnutie.“
- podmienka č. 3: „Náznakovú rekonštrukciu zaniknutej mestskej brány (pred západnou čelnou fasádou NKP) realizovať z kamennej dlažby z materiálu a rozmerov podľa analógie na Námestí sv. Trojice a na ul. Kammerhofskej v Banskej Štiavnici.“
- podmienka č. 4: „Vykonať počas realizácie stavby archeologický výskum. KPÚ Banská Bystrica vydá samostatné rozhodnutie o nevyhnutnosti vykonať archeologický výskum.“

Predmetné podmienky vo výrokovej časti uvedeného záväzného stanoviska určil správny orgán, z nasledovných dôvodov:

- podmienka č. 2: vzhľadom k tomu, že kaplnka je zachovanou svätyňou stredovekého kostola sv. Alžbety Durínskej, ktorý bol v neskoršom období prestavaný na mestskú bránu a v interiéri boli reštaurátorským výskumom potvrdené historické vrstvy z najstaršieho obdobia so sekundárnymi vrstvami, je nutné pred navrhovaným plošným odstránením exteriérových omietok podľa uvedenej projektovej dokumentácie realizovať reštaurátorský výskum historických omietkových vrstiev fasád;
- podmienka č. 4: z dôvodu, že na riešenom území je vysoký predpoklad archeologických nálezov a akékoľvek zemné práce súvisiace s predmetnou stavebnou činnosťou by mohli narušiť možné archeologické nálezy a situácie súvisiace so stredovekým kostolom s hospicom a cintorínom ako aj neskorostredovekou mestskou bránou, určil správny orgán vykonať počas realizácie stavby archeologický výskum.

Správny orgán vykonal dňa 22.07.2022 miestne zisťovanie a fotodokumentáciu exteriéru predmetnej NKP. Na mieste bolo zistené: juhovýchodná, juhozápadná a severozápadná fasáda má nad kamenným obkladom poškodené omietky vzliňavou vlhkosťou do výšky cca $\pm 1,5$ m; na juhozápadnej a severozápadnej fasáde sú omietky lokálne poškodené aj na vyšších miestach (na pilieri západného nárožia čelnej juhozápadnej fasády; na korunnej rímse severnej bočnej fasády ...).

Z juhozápadnej strany je pred čelnou fasádou asfaltový chodník siahajúci po obvodové murivo a jeho úroveň je vyššia ako prah vstupného otvoru; po obvode zo severnej, východnej a južnej strany je okolo stavby vytvorený betónový okapový jarok so spádom smerom od stavby; zvody sú zaústené do kanalizácie. KPÚ Banská Bystrica na základe miestnej obhliadky konštatuje, že stav exteriérových omietok a povrchovej úpravy je narušený; použité novodobé nevhodné materiály (omietky, náter) sa spolupodieľajú na poruchách stavby. Z miestneho zisťovania bola spísaná zápisnica zaevidovaná do spisu

pod č. KPUBB-2022/15605-2/66122/GRE. Vzhľadom na uvedené nebolo potrebné v predmetnej veci zvolať ústne pojednávanie.

KPÚ Banská Bystrica konal podľa § 33 ods. 2 a 4 pamiatkového zákona, posúdil predložený zámer z hľadiska individuálnych pamiatkových hodnôt NKP, záujmov chránených pamiatkovým zákonom, pričom nezistil dôvody, ktoré by pri dodržaní určených podmienok neumožňovali vykonať reštaurovanie, a preto rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

Štátny pamiatkový dohľad na úseku ochrany pamiatkového fondu podľa § 33 ods. 8 pamiatkového zákona bude vykonávať KPÚ Banská Bystrica.

Podľa § 44a pamiatkového zákona toto rozhodnutie po uplynutí troch rokov odo dňa nadobudnutia právoplatnosti stráca platnosť, ak v tejto lehote nebol vykonaný úkon, na ktorý sa vzťahuje.

Poučenie :

Proti tomuto rozhodnutiu je možné podať odvolanie Krajskému pamiatkovému úradu Banská Bystrica, Lazovná č. 8, 975 65 Banská Bystrica v súlade s § 53 a 54 správneho poriadku v lehote 15 dní odo dňa doručenia. Toto rozhodnutie je preskúmateľné súdom po vyčerpaní riadnych opravných prostriedkov.

Ing. Ladislav Huňavý
zástupca riaditeľky
Krajského pamiatkového úradu
Banská Bystrica

Doručuje sa (s opakovaným doručením)

Mesto Banská Štiavnica, radničné námestie 1, 969 24 Banská Štiavnica, IČO: 320 501;

Na vedomie

Krajský pamiatkový úrad Banská Bystrica, Lazovná 8, 975 65 Banská Bystrica;
Krajský pamiatkový úrad Banská Bystrica, pracovisko Banská Štiavnica, Dolná ružová 7, 969 01 Banská Štiavnica, č. tel.: 0452451111; 0452451124; podatelna.bs@pamiatky.gov.sk, andrea.gregova@pamiatky.gov.sk - na založenie do spisu